

แผนแม่บทการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาหนองหารจังหวัดสกลนคร
พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

คณะทำงานจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร

๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

ประกาศจังหวัดสกลนคร
เรื่อง การประกาศใช้แผนแม่บทการอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

*****

สืบเนื่องจากแหล่งน้ำหนองหาร จังหวัดสกลนคร เป็นแหล่งน้ำจืดผืนดินธรรมชาติที่สำคัญที่ใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ และใหญ่ที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ ๑๒๓ ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตอำเภอเมืองสกลนครและอำเภอโพนนาแก้ว พื้นที่ลุ่มน้ำ ๗๗,๐๑๖ ไร่ ลำห้วยแหล่งต้นน้ำ ๒๑ สาย และตอนที่อยู่บนผืนน้ำ ๒๒ ตอน ปริมาณน้ำในฤดูฝน ๒๔๙ ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำในฤดูแล้ง ๑๓๙ ลูกบาศก์เมตร การใช้ประโยชน์ที่ดินรอบหนองหาร มีการใช้ประโยชน์หลากหลาย ได้แก่ การประปา การประมง การเลี้ยงสัตว์ การเกษตรกรรม และการทำนา คุณภาพน้ำหนองหาร เฉลี่ยจัดอยู่ในเกณฑ์ พอใช้-ดี จัดอยู่ในแหล่งน้ำผืนดินประเภทที่ ๒-๔ (เพื่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง การเกษตรและเพื่อการอุตสาหกรรม) แต่มีแนวโน้มของปัญหาที่จะรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งมีสาเหตุจากการชะล้างสิ่งสกปรกและมลพิษจากชุมชน สถานประกอบการ การเกษตรกรรม และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำและท้ายน้ำ ดังนั้น หากปล่อยสถานการณ์เช่นนี้ต่อไป อาจก่อให้เกิดวิกฤตและผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของแหล่งน้ำ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในที่สุด

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จังหวัดสกลนคร ได้จัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ขึ้น ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาหนองหารจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในรูปแบบของประชารัฐ จึงขอประกาศให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ใช้แผนแม่บทนี้ประสานความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการไปสู่การปฏิบัติให้สามารถแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ให้มีคุณภาพน้ำที่ดีต่อการใช้ประโยชน์ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ต่อไป

อนึ่ง หากหน่วยงานทุกภาคส่วนได้ดำเนินการตามแผนแม่บทนี้คล่องไปถึงปีสุดท้ายของแผน ให้มีการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร ระยะ ๕ ปี ถัดไป เพื่อรักษาหนองหารให้มีความสมบูรณ์เป็นประโยชน์ของประชาชนชาวจังหวัดสกลนครสืบไป

จึงประกาศมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมาย

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายอดิศักดิ์ เทพอาสน์)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

คำนำ

สืบเนื่องจากหนองหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนคร เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ในการผลิตน้ำประปาเพื่อการอุปโภคและบริโภคของประชาชนและชุมชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมฝั่ง และใกล้เคียง ในเขตอำเภอเมืองสกลนครและอำเภอโพนนาแก้ว ปัจจุบันพบว่าคุณภาพน้ำ ของหนองหารมีสภาพเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง พบว่ามีค่าปริมาณความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์สูงเกินมาตรฐาน จัดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน คุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ ๔ - ๕ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการชะล้างสิ่งสกปรกและมลพิษจากชุมชน และสถานประกอบการบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง หากปล่อยสถานการณ์ให้เป็นไปดังนี้ หนองหารอาจเข้าสู่ สภาวะวิกฤตทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ จังหวัดสกลนครจึงได้ตั้งคณะทำงานจัดทำแผนแม่บท เพื่อการพัฒนาหนองหารจังหวัดสกลนคร เพื่อจัดทำแผนบูรณาการเพื่อการปรับปรุงคุณภาพน้ำหนองหาร จังหวัดสกลนคร แต่คณะทำงานฯ ได้พิจารณาแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการของสำนักอนุรักษ์ และฟื้นฟูแหล่งน้ำ กรมทรัพยากรน้ำจึงได้จัดทำเป็นแผนแม่บทการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ฉบับนี้ขึ้น โดยเป็นแผนที่แก้ไขปัญหาคอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ขับเคลื่อนในการพัฒนา

ดังนั้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตลอดจนธุรกิจเอกชน องค์กรชุมชน ประชาชน และภาคีการพัฒนาต่างๆ จะนำแผน แม่บทการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาหนองหารจังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ไปใช้ เป็นแนวทางเพื่อแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อมของหนองหารให้สามารถบรรลุผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีคุณภาพน้ำที่ดีและมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ของประชาชนต่อไป

คณะทำงานจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร

๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
ส่วนที่ ๑ สถานการณ์ของหนองหาร	
๑. สภาพทั่วไปของจังหวัดสกลนคร	๑
๒. สภาพทั่วไปของหนองหาร	๑๙
๓. สรุปสภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนา	๗๒
ส่วนที่ ๒ แผนแม่บทการอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาหนองหารจังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	
๑. แผนบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเขตพื้นที่หนองหาร	๗๙
๒. แผนบูรณาการเพื่อการปรับปรุงโครงสร้างทางกายภาพของหนองหาร	๘๓
๓. แผนบูรณาการเพื่อการปรับปรุงคุณภาพน้ำหนองหาร	๘๘
๔. แผนบูรณาการเพื่อการบำรุงพันธุ์พืชและสัตว์ในหนองหาร	๑๐๓
๕. แผนบูรณาการเพื่อการปลูกจิตสำนึกประชาชนรักและหวงแหนหนองหาร	๑๐๖
๖. แผนบูรณาการเพื่อการใช้ประโยชน์จากหนองหาร	๑๑๑
๗. แผนบูรณาการเพื่อการประสานงานและพัฒนาภูมิน้ำก้ำ	๑๑๘
บรรณานุกรม	๑๒๓
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	ประกาศจังหวัดสกลนคร เรื่อง นโยบายการปรับปรุงคุณภาพน้ำหนองหาร จังหวัดสกลนคร
ภาคผนวก ข	- คำสั่งจังหวัดสกลนคร ที่ ๖๐๐๑/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานภาครัฐและเอกชน เพื่อการพัฒนาหนองหาร - คำสั่งจังหวัดสกลนคร ที่ ๒๔๕๐/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานภาครัฐและเอกชน เพื่อการพัฒนาหนองหาร (เพิ่มเติม)
ภาคผนวก ค	- คำสั่งจังหวัดสกลนคร ที่ ๖๕๘๐/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาหนองหาร - คำสั่งจังหวัดสกลนคร ที่ ๒๒๐๒/๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาหนองหาร (เพิ่มเติม)
ภาคผนวก ง	มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน